

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АУДИТОРСЬКА ПАЛАТА УКРАЇНИ
ФЕДЕРАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ БУХГАЛТЕРІВ ТА АУДИТОРІВ
УКРАЇНИ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ПРОФЕСІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ
АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ ОКД»
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ЛЬВІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВИЩА ШКОЛА ЕКОНОМІКИ
(м. Прага, Чеська Республіка)
МОЛДАВСЬКА ЕКОНОМІЧНА АКАДЕМІЯ
(м. Кишинів, Республіка Молдова)
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СТЕФАНА БАТОРІЯ
(м. Скерневиці, Польща)

Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції
«ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА
АУДИТУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ»

20 травня 2022 р.

ОДЕСА 2022

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
АУДИТОРСЬКА ПАЛАТА УКРАЇНИ
ФЕДЕРАЦІЯ ПРОФЕСІЙНИХ БУХГАЛТЕРІВ ТА АУДИТОРІВ
УКРАЇНИ
ГРОМАДСЬКА ОРГАНІЗАЦІЯ «ПРОФЕСІЙНА ОРГАНІЗАЦІЯ
АУДИТОРІВ, БУХГАЛТЕРІВ ТА ВИКЛАДАЧІВ ОКД»
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ВОДНОГО ГОСПОДАРСТВА ТА
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ
ЛЬВІВСЬКИЙ ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВИЩА ШКОЛА ЕКОНОМІКИ
(м. Прага, Чеська Республіка)
МОЛДАВСЬКА ЕКОНОМІЧНА АКАДЕМІЯ
(м. Кишинів, Республіка Молдова)
ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ СТЕФАНА БАТОРІЯ
(м. Скерневиці, Польща)

Матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції
«ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОБЛІКУ, АНАЛІЗУ ТА
АУДИТУ В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ»

20 травня 2022 р.

ОДЕСА 2022

УДК 657
ББК 65.052.2
О17

Відповідальні за випуск:

Голова оргкомітету конференції – **Ковальов А.І.**, ректор ОНЕУ, д-р екон. наук., професор

Члени оргкомітету:

Каменська Тетяна – голова Аудиторської палати України, д-р екон. наук;

Крічун Петро – президент Федерації професійних бухгалтерів та аудиторів України, канд. екон. наук;

Парфенюк Наталія – президент ГО ПО Аудиторів, Бухгалтерів і Викладачів ОКД, Директор ТОВ «АФ «ТЕО-АУДИТ», практикуючий аудитор, бізнес-консультант;

Літвінов Олександр – проректор з наукової роботи ОНЕУ, д-р екон. наук;

Лоханова Наталія – завідувачка кафедри бухгалтерського обліку та аудиту ОНЕУ, д-р екон. наук;

Зеленка Володимир – доцент кафедри фінансового обліку та аудиту Вищої школи економіки, канд. екон. наук (Чеська Республіка);

Левандовська Ханна - д.е.н., професор, Інститут економіки та управління Державного університету імені Стефана Баторія в Скерневиці, Польща.

Куцик Петро – ректор Львівського торговельно-економічного університету, д-р екон. наук;

Поздняковська Наталія – завідувачка кафедри обліку і аудиту Національного університету водного господарства та природокористування, канд. екон. наук;

Кузіна Руслана – професор кафедри бухгалтерського обліку та аудиту ОНЕУ, д-р екон. наук;

Артюх Оксана – д.е.н., професор кафедри бухгалтерського обліку та аудиту ОНЕУ;

Волкова Ніна – завідувачка кафедри економічного аналізу ОНЕУ, канд. екон. наук.

Перспективи розвитку обліку, аналізу та аудиту в контексті євроінтеграції : матеріали X Міжнародної науково-практичної конференції. Одеса : ОНЕУ, 2022. 297 с.

За точність викладення матеріалу та достовірність наведених фактів, прізвищ, цитат відповідальність несуть автори.

©ОНЕУ, 2022

ІНФОРМАЦІЯ ПРО ЕКОПОДІЇ В СИСТЕМІ ОБЛІКУ ГОСПОДАРЮЮЧОГО СУБ'ЄКТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Із 24 лютого 2022 року Україна знаходиться в умовах правового режиму – воєнний стан. Відповідні зміни внесли корективи в господарську діяльність усіх без винятку економічних суб'єктів, а відтак і в системи їх документального, аналітичного та синтетичного обліку. Багато підприємств, з різних причин, взагалі змушені були призупинити свою діяльність.

Військові події поставили перед власниками та керівництвом й нові завдання – забезпечити організацію оперативного обліку екологічних подій (перш за все на стратегічних об'єктах, об'єктах культурної спадщини та підприємствах критичної інфраструктури); передбачити особливості фіксації в обліку екологічних подій в разі продовження ведення на території підприємства подальших бойових дій, в випадку окупації та при евакуації; продумати дії співробітників при виникненні позаштатних надзвичайних ситуацій та у разі ліквідації наслідків екологічних подій, а також їх фото- і відеофіксацію з метою подальшого відображення та оцінки збитків в системі обліку.

Хотілося б окремо підкреслити, що вирішення зазначених вище завдань в мирні часи більшістю господарюючих суб'єктів взагалі не розглядалося, а відтак, на ці заходи зараз потрібно закласти додаткове фінансування.

Питанням організації екологічного обліку присвячено праці Д. Грицишена, В. Жука, І. Замули, інших авторів. Незважаючи на це нові реалії та виклики сьогодення потребують деталізації в обліку наслідків екологічних подій від всіх господарюючих суб'єктів незалежно від їх розміру та виду економічної діяльності. Події мають бути оперативно зафіксовані та відображені в системі обліку кожного підприємства, крім цього передані й узагальнені на регіональному та державному рівнях.

Чинні міжнародні норми сприяють захисту навколишнього середовища та враховують стратегію сталого розвитку суспільства в глобальному спектрі. Однак слід визнати, що наявні факти порушень на території України призводять до катастрофічних непередбачуваних наслідків, які постійно спостерігає та відчуває інтернаціональна спільнота. Україна знаходиться в ситуації, коли не може гарантувати майбутнім поколінням забезпечення збереження довкілля в існуючому зараз стані.

Це спонукає до необхідності ведення документального обліку всіх екологічних подій та проведення їх достеменно оцінки від мікро- до мегарівня, оскільки з ліквідацією їх наслідків ми матимемо справу ще не один рік і вони відзначаться на цілях сталого розвитку нашої країни та окремих підприємств.

Національною академією наук України вже зафіксовано більше 200 подібних екологічних випадків. Для кожного з них зібрано необхідні вихідні дані та розраховано суму збитків. До особливо небезпечних екологічних подій віднесено – пошкоджені газопроводи та знищені водні судна в акваторії Чорного моря, пожежі на нафтосховищах, підірвані резервуари з хімічними отруйними речовинами, тощо.

Робоча група із 60 компетентних осіб з різних напрямів, – атмосферне повітря; ґрунти; забруднення та засмічення земель, поводження з відходами; водні ресурси; надра; ліс та ПЗФ; біоресурси; радіація (ЧАЕС та зона відчуження), опікується цими важливими питаннями й надає корисні поради та робить неоціненний внесок в збереження вітчизняного довкілля. Фахівці Інституту водних проблем і меліорації НААН допомагають із оцінкою стану земель за даними дистанційного зонування Землі. Науковці з ННЦ «Інститут ґрунтознавства та агрохімії імені О. Н. Соколовського» розробляють методичну базу і

займаються визначенням завданої шкоди землі, ґрунтам внаслідок надзвичайних ситуацій та/або збройної агресії.

Члени Робочої групи вивчають міжнародну практику, знайомляться з досвідом інших країн стосовно збору доказової бази та особливостей розгляду міжнародними інстанціями спорів із екологічною складовою. Зараз всі налаштовані на розробку якісної та обґрунтованої організаційно-методичної бази, що зможе використовуватися у судових процесах відповідних юрисдикцій та стане фундаментальною основою для стягнення репарацій з країни-агресора. [1]

Також на державному рівні щоденною оперативною фіксацією злочинів в умовах воєнного стану в Україні займається Міністерство захисту довкілля та природних ресурсів України. Віднедавна для полегшення роботи Міністерством запущено застосунок ЕкоЗагроза. ЕкоЗагроза – офіційний вебресурс і мобільний додаток, завдяки якому кожен громадянин може отримати достовірну інформацію про стан повітря, води, ґрунту та інші актуальні регіональні відомості.

У застосунку на інтерактивній мапі України можна проглянути: дані моніторингових систем щодо якості повітря та рівня радіаційного забруднення по всій Україні; актуальні факти екологічних загроз. Громадянам надано можливість повідомляти про факти екологічних злочинів проти довкілля (про горіння військової техніки; пожежі в лісах; викиди отруйних речовин – хлору, аміаку, сірководню, синильної кислоти, азотної кислоти у повітря; розливи нафтопродуктів чи отруйних речовин у ґрунт або водойму тощо [2].

Вважаємо, що господарюючі суб'єкти також мають долучитися та надавати інформацію: по-перше, про наявну від них екологічну небезпеку та поради щодо дій в випадку виникнення загрози; по-друге, про заподіяну шкоду їх території та підприємству.

На нашу думку, в застосунку ЕкоЗагроза необхідно передбачити електронний звіт для обліку екоподії підприємствами з наступними рубриками:

- дата екологічної події;
- місце розташування господарюючого суб'єкту;
- детальний опис факту екологічної події (з уточненням даних щодо шкоди *атмосферному повітрю* – пожежа, викиди отруйних речовин – хлору, аміаку тощо; *водним ресурсам* – розливи нафтопродуктів чи отруйних речовин тощо; *ґрунтам* – несанкціоновані поховання, розливи нафтопродуктів чи отруйних речовин, тощо).

При описі екологічного злочину Міністерством має бути запропонований покроковий алгоритм. Звіт необхідно структурувати за кількісними та якісними показниками з оптимальним ступенем характеристики. При заповненні такої форми господарюючий суб'єкт, в мінімально наявних умовах і без додаткових програмних засобів, повинен мати можливість зібрати та сформулювати необхідну доказову базу для подальшого подання приватного позову проти країни-агресора. Інформація має бути з фото- і відеоданими. Вважаємо, їх одразу можуть завантажувати компетентні незаангажовані служби, що приймали участь у ліквідації екологічної події безпосередньо на місці. Господарюючим суб'єктам має бути забезпечений консультаційний супровід від фахівців створеної Робочої групи, що дасть змогу достеменно відобразити в обліку екологічну подію. Крім того, корисними будуть супутникові знімки. До цього процесу, вбачаємо корисним, залучення країн з різних континентів – Європи, Америки, Азії тощо. З одного боку, такі відомості стануть безапеляційним міждержавним доказом, а з іншого – будуть зберігатися в інформаційному сховищі до якого ніхто не зможе вносити бажані зміни.

Цей електронний звіт дозволить на регіональному та державному рівнях забезпечити облік екологічних подій та вживати заходів спрямованих на ліквідацію їх наслідків і притягнення усіх винних до відповідальності.

У системі поточного обліку рекомендуємо підприємствам накопичувати інформацію про додаткові витрати, що спрямовані на запобігання та ліквідацію наслідків екологічних подій в Відомості.

Залежно від розміру господарюючого суб'єкту структура та періодичність заповнення

статей Відомості може різнитися.

Вбачаємо доречним вести такий реєстр у розрізі наступних даних:

- витрати на придбання основних засобів, інших необоротних матеріальних активів, малоцінних та швидкозношуваних предметів для запобігання та ліквідації екологічної події;

- витрати на зарплату персоналу, що був залучений для запобігання та ліквідації екологічної події;

- витрати на відрахування ЄСВ від зарплати персоналу, що був залучений запобігання та для ліквідації екологічної події;

- витрати на оплату послуг сторонніх організацій, що займалися запобіганням та ліквідацією наслідків екологічної події (витрати на послуги, що пов'язані з додатковим вивезенням твердих побутових відходів, відновленням освітлення, водопостачання, водовідведення, газопостачання, системи опалення, зв'язку, доставкою будівельних матеріалів тощо);

- інші витрати для запобігання та ліквідації екологічної події.

Відомості також будуть допоміжною інформацією для формування господарюючим суб'єктом електронного звіту у застосунку ЕкоЗагроза.

До позитивних сторін, в частині податкового екологічного обліку, хотілося б віднести тимчасовий дозвіл підприємствам не нараховувати та не сплачувати екологічний податок. Відзначимо, що ця норма згідно з п. 69.16 Податкового кодексу України застосовується:

з 1 січня 2022 року по 31 грудня 2022 року платниками екологічного податку, зареєстрованими (взяними на облік) за місцем розміщення стаціонарних джерел забруднення, за утворення радіоактивних відходів та тимчасове зберігання радіоактивних відходів *на територіях, на яких ведуться (велися) бойові дії, та на територіях, тимчасово окупованих збройними формуваннями Російської Федерації (курсив наш).*

Перелік територій визначається Кабінетом Міністрів України. [3]

Звертаємо увагу на той факт, що щоденна кількість екологічних подій в воєнний період у разі збільшилася, а перелік територій, на яких продовжуються (велися) бойові дії, з кожним днем розширюється.

Отже, потрібно передбачити інші альтернативні джерела для фінансування відповідних екологічних заходів.

Напрями майбутніх науково-практичних досліджень необхідно спрямувати на подальшу розробку організаційно-методичного забезпечення для системного обліку екологічних подій всіма господарюючими суб'єктами в умовах воєнного стану на макро-, мезо- та мікрорівнях.

Список використаних джерел

1. Науковці долучаються до фіксації екозлочинів Росії в Україні. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/naukovci-doluchatsya-do-fiksaciyi-ekozlochiniv-rosiyi-v-ukrayini> (дата звернення: 14.05.2022).

2. Міндовкілля запустило застосунок ЕкоЗагроза та запрошує українців вступати до екологічного батальйону. URL: <https://mepr.gov.ua/news/39208.html> (дата звернення: 15.05.2022).

3. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI (із змінами та доповненнями) [Електронний ресурс] / Офіційний веб-сайт Верховної Ради України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n17185> (дата звернення: 15.05.2022).